

TÜRKMENISTANYŇ BILIM MINISTRLIGI
TÜRKMENISTANYŇ MILLI BILIM INSTITUTY

INFORMATIKA 7

Türkmenistanyň orta mekdepleriniň VII synplary
üçin interaktiv-multimedia elektron gollanmasy

AŞGABAT 2014

Informasiýanyň görnüşleri

Informasiýa görerijiler

INFORMASIÝA –Daşky dünýäniň obýektleriniň, hadysalarynyň ýagdaýlary we häsiýetleri baradaky maglumatdyr.

Informasiýany adamlar, janly tebigatyň obýektleri we tehniki gurluşlar alyş-çalyş edýärler.

Informasiýany alýan obýekt-**kabul ediji**, berýän obýekt bolsa –informasiýa çeşmesidir.

ADAM INFORMASIÝANY DUÝGY ORGANLARYNYŇ KÖMEGI BILEN KABUL EDÝÄR

Adamyň informasiýa aň ýetirmäge kömek edýän
duýgy organlary:

Görüş

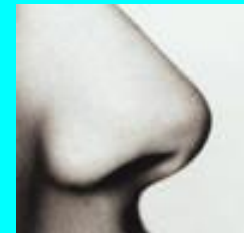
Eşidiş

Tagam biliş

Ys alyş

Duýuş,syzys

INFORMASIÝALARYŇ GÖRNÜŞLERI

1. Kabul ediliş usuly boýunça:

- wizual (görüş arkaly) kabul edilýän informasiýalar;
- Ses (eşidiş arkaly) kabul edilýän informasiýalar;
- Duýmak,syzmak arkaly kabul edilýän informasiýalar;
- Tagam biliş arkaly kabul edilýän informasiýalar;
- Ys alyş arkaly kabul edilýän informasiýalar.

2. Beýan ediliş formasy boýunça:

a) simwol görnüşde beýan edilýän informasiýalar:

- tekst görnüşde beýan edilýän informasiýalar;
- san görnüşde beýan edilýän informasiýalar;
- garyşyk görnüşde beýan edilýän informasiýalar.

b) grafiki görnüşde beýan edilýän informasiýalar:

- surat görnüşde beýan edilýän informasiýalar;
- shema görnüşde beýan edilýän informasiýalar;
- çyzgy görnüşde beýan edilýän informasiýalar;
- fotosuratlar görnüşde beýan edilýän informasiýalar.

INFORMASIÝANY GÖTERIJILER

Informasiýany özünde saklaýan obýektlere *informasiýa göterijiler* diýilýär. *Esasy* we *esasy däl* informasiýa göterijileri tapawutlandyrylýar.

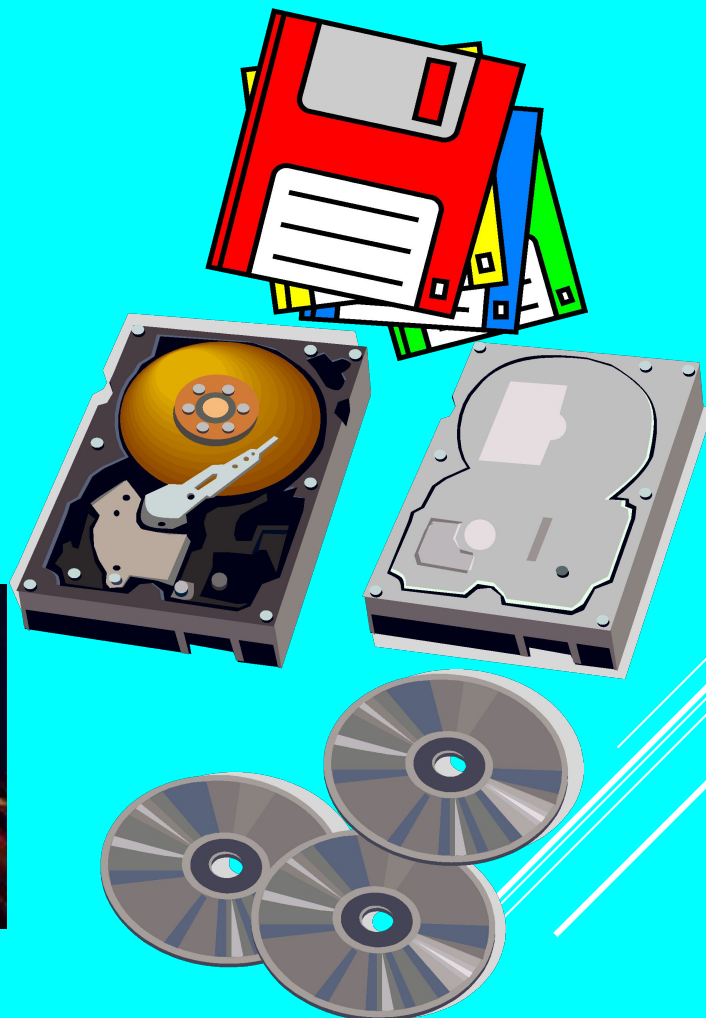
Esasy informasiýa göterijilere wagt tarapyndan barlanyp görülen obýektler degişlidirler. Meselem: kagyz (pergamentler), daş (gadymy adamlar daşyň ýüzüne surat çekipdirler, gadymy haýwanlaryň daş ýüzünde galdyran yzlary), DNK molekulasy, metal (metal gaplar).

Bu informasiýa göterijiler asyrlardan - asyrlara saklanyp galmak bilen, gadymy döwürde adamlaryň nähili ýaşandyklary, siwilizasiýanyň ösüşi baradaky informasiýalary şu günlere ýetirlipdirler.

Esasy däl informasiýa göterijilere informasiýalary toplap, uzak bolmadyk wagt saklaýan obýektler degişlidirler. Meselem, geçen asyryň saz diskleri, magnit toplaýjylary we diskler.

Adamzat informasiýalary şeýle göterijilerde saklamaga çalyşýar, emma ylmy tehniki-prosesiň ösmegi bilen informasiýalary has kämilleşen göterijilere göçürmek zerurlygy ýüze çykýar.

Informasiyalary göterijilere mysallar

Informasiya göterijilere mysallar

USB informasiya göteriji

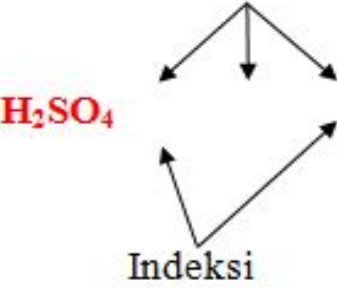

Çeýe diskler

Optiki informasiya göteriji
CD-ROM we DVD-RW

Aşakdaky informasiýalar berlişi boýunça haýsy görnüşe degişli?

a) 	b) 	c) $4^2 - 3^2 = 7$
d) Himiki belgisi. 	e) Biz 7-nji synp okuwçylary bilen gezelenje gitdik. Gezelenç örän gyzykly geçdi.	ä)

**Interaktiw-multimedia elektron
gollanmany taýýarlanlar:**

**Saryýew Döwran
Ataýew Kakageldi
Garýagdyýew Orazberdi**